rumán kormányok két éven át tagadták az elvtétel jogtalanságát. A Nemzetek Szövetségének Tanácsától azonban nyilván arról értesültek, hogy Genf ben a panaszlók részén látják az igazságot. Csak igy lehet megmagyarázni azt a nagy pálfordulást, amelyet a mostani kormány véghezvitt akkor, amikor bejelentette a Nemzetek Szövetsége Tanácsának — mely nem régen tárgyalta ezt az ügyet — hogy hajlandó megegyezni barátságosan az érdekeltekkel. Az igazságot belátni akkor sem szégyen, ha az késön, sok vonakodás után következik be. Az emlitett bejelentés ugyanis mi egyéb, mint annak beismerése, hogy az elvétel nem volt jogos, tehát a panaszkodóknak van igaza? Mert akinek én nem tartozom, azzal csak nem fogok egyezkedésekbe bocsátkozni. Ezek után el kell várni, hogy a kormány igazságos megegyezésre fog törekedni, olyanra, amelyhez az ügy teljes ismerete mellett Genf is megadhatja majd hozzájárulását.

Balogh Arthur.

TERJESSZE HONFITÁRSAI KÖRÉBEN KANADA LEGNAGYOBB, LEGELTERJEDTEBB HETILAPJÁT A "KANADAI MAGYAR UJSÁGOT"

Keletkanadában a legjobb, leghiztosabb és leggyorsabb pénzküldési iroda.

Pénzküldésekért teljes felelősséget vállalok.

HÁZAK, FARMOK STB., ADAS-VETELT INTÉZTESSE VELEM

Bármilyen ügyes-bajos dolgában forduljon hozzám:

LOUIS SZABO

BOX 244 14 Crowland Str. Welland, Ont.

A „CANADIAN NATIONAL RAILWAY EXPRESS" magyar megbizottja.

PÉNZ

KÜLDÉS A VILÁG BÁRMELY RÉSZÉBE POSTÁN VAGY SÜRGÖNYILEG — HAJÓJEGYEK ELADÁSA AZ ÖSSZES VONALAKRA EREDETI ÁRAKON

4% KAMATOT FIZETÜNK BETÉTEKRE NEGYEDÉVI ELSZÁMOLÁSSAL

THE HARBOR STATE BANK

Alapitotta: EMIL KISS,

4th Ave. 9th St., NEW YORK

Létesitsünk háziipari mühelyeket!

RÉGI ÖSVÉNYEKEN KELL MEGINDULNUNK A MUNKANÉLKÜLISÉG ELLEN — TUDNA-E TENNI VALAMIT A KANADAI MAGYARSÁG A SÁJÁT EREJÉBŐL?

Sokszor hallottam emlegetni az öregektől az 1850-es éveket, mikor az élelmicikkeknek alig volt értékük Magyarországon s a magyar nép szinte a saját zsirjába fulladt. Uj dolog vajmi ritkán történik az ég alatt s a történelem csak ismétlődésekből áll. A mult télen sok helyen gabonával fütöttek szén helyett Kanadában; s a tultermelés a piac felvevőképességét messze tulhaladta, ugyannyira, hogy az árak csaknem a termelési költség nivójára estek. Pénz az ötvenes években alig volt a gazdák kezén — ugy ma sincs — s ennek hijján egy-egy családnak a lehetőség szerint magának kellett előállitania szükségleti cikkeit. Nem is voltak soha dolog nélkül dédanyáink. Járta a szövés-fonás, fehérités gyertyamártás stb. az asszonynép részéről; mig a férfiak kötélverés, kefe, seprő, kosár, kocsikas, szalma fonások készitésével foglalkoztak. Sok helyütt a közelmultban még mindig járta az efféle férfimunka Magyarországon, mit röviden háziipar néven szoktak emliteni. A haladás, a kényelemszeretet, a gép azonban legtöbb helyen már kiszoritotta az ily munkákat. Mégis midőn az olcsóságl hullám mindent elsöpréssel fenyegető áradata már szinte megsemmisitő méreteket öltött meg kell állanunk a háziiparnál s oly mentőfoglalkozásnak kell tekintenünk, melynek talán sok százan menekülhetnek meg az éhezéstől.

Kanada s az Egyesült Államok háziipari cikkeinek egy részét behozatal, azaz import utján szerzi be, főként olyan államokból, hol a kéziügyesség nagyon ki van fejlődve, például kefeféléket Japánból; vagy olyan államokból, hol a géptechnika talán bizonyos cikkek előállitásánál fejlettebb, — fésük, kefék, gombok, játékáruk — Németországból. Természetesen még a lényeges valutadiferencia dacára is nagy összegeket fizetnek a behozott árukért ezen államokban.

A katonaságnál volt alkalmunk látni nem egyszer, hogy mily kézügyeséggel rendelkezik a magyar például a lószőrkefék készitésénél. A szibériai fogoly táborokban, fa és csontfaragványok, evőeszközök müvészies kivitelü faragásban — pipák, diszmütárgyak, gyermekjátékok kerültek ki raboskodó honfitársaink kezéből, — miket inségük enyhitésére készitettek — s potom pénzen árusitottak a muzsikok között. A magyar falvakban, kosár, kas, butor és diszmüfonások remekeit láttuk mik még talán fokozatukat találták a ciroksalmából készült fonatosok, seprők, diszmüáruk szinte iparmüvészi dolgok előállitásával.

Midőn elérkeztünk eddig — megismerve népünk kézügyességét, mely szinte a teremtés ajándéka — önkéntelenül az a kérdés vetődik fel agyunkban, vajjon nem lehetne-e a háziipari cikkekre külföldön kifizetett összegek egyrészét a munkanélküség enyhitésére forditani azáltal, hogy a szükséges cikkeket Kanadában készithessék honfitársaink?

Gyékén, szalma, füzfavessző, lószőr, csont, fa akad itt bőviben csak legyen, aki összegyüjtse. Sok helyütt a kosárfonáshoz alkalmas nemes füz-vessző nagy mennyiségben vágható. A cirok szalmát is megtermelhetjük ugy British Columbiában mint Ontarió egyes vidékein.

Ragadjuk hát magunkhoz a kezdeményezés előnyét. Minden vidéknek meg van a maga vezető egyénisége, aki a közélet porondján százszor állt ki a sikra nemzeti érdekekért. Vegye kezébe a magyar munkanélküliek sorsának enyhitését azáltal, hogy alakitson háziipari mühelyeket — legyenek azok a munkanélküliek foglalkoztató mühelyei — s azt a csekély összeget, ami azoknak felszereléséhez kell adjuk össze mi magyarok. Nem is gondolva arra hogy egy sikeres kezdeményezés komoly jelentőségü nemzetgazdasági mozgalommá fejlődhetik ki.

Mit szólnak hozzá honfitársaim?

Csaby Dénes
West Summerland B.C.

Különleges pettyes özikét találtak az egyik manitobai erdőben. A kecses vadat a winnipegi állatkerben helyezték el.

A magyar himnusz — hallgatásáért 14 napi fogház

A megszállott Felvidéken levő Tornaalja csendőrsége eljárást inditott Ölschlager Mária 70 éves tornaaljai lakos ellen, mert rádión a magyar himnuszt hallgatta. A matróna azzal védekezett, hogy néhány pillanatig felügyelet nélkül hagyta a rádiót és ő nem tehet arról, hogy mit játszott a rádió. A csendőrség vallomása szerint a rádió a nyitott ablak előtt volt elhelyezve és a Himnusz hangjaira az ablak előtt nagy tömeg gyült össze.

A törvényszék tizennégynapi fogházbüntetésre itélte a vádlottat.

Elpusztult egy iszákos szarvas

Ontarió tartományban elpusztult egy olyan szarvas, amelynek puszta emlitésére gőgbe dudorodott a nyaka a "nedves"-érzelmü állampolgároknak; tudniillik a szarvas is, amelyet már fiatal korában megszeliditettek, ivott. És pedig feszt, miután minden nap egy veder sört fogyasztott el. A szarvast, körülbelül egy esztendővel ezelőtt, egy Joe Couture nevü prémkereskedő fogta s any nyira vitte vele, hogy az állat szabadon járt-kelt az egész faluban. Mint emlitők, a szelid szarvasnak az volt egyetlen gyöngéje, hogy minden egyes napon szüksége volt egy veder sörre. Ha nem kapta meg, egész nap bágyadt volt.

A szarvas, az alkoholizmusra való tultengő hajlamossága miatt, nagy becsben állt a "nedves" állampolgárok előtt s a "szárazok" ellen vivott keserü harcaikban minden alkalommal arra hivatkoztak, hogy imé, még az állatok is megisszák, ha tehetik. Az elmult héten aztán váratlanul kimult a szarvas amire diadalkiáltásban törtek ki a "szárazok". Azt hitték nevezetesen, hogy a sör vitte el a szarvast. Tévedés volt. A szarvas ugyanis felhigitott festéket talált inni egy nap s abba pusztult bele. A "nedvesek" most valósággal gyászolnak, ámbár jóleső érzelemmel tölti el őket annak tudata, hogy nem sör okozta a szarvás halálát.

---

csak egymásra pillantottak és nem nyultak a borospohárhoz, csak egy kis ideig. Megállapodom. Dolgozom pedig a csipős éjszakában ma a lányoknak is szabad volt. De nem, a legény se. Csak ültek távol egymástól, alig hogy összenéztek, de érezték egymást, mint a vas a delejt, szinte a fájdalomig. Piros kukoricaszemet kerestek. A legények nem szerették a csavargót. Nem. Érezték, hogy vonzóbb náluk, szebb, valami különös, haragudtak rá és agyon akarták ütni egyszer. Hárman kicsalták a biró udvarából éjjel mintha tolvajok lennének s a legerősebb közülük kint eléje állt:

— Mit keresel te itt? Vedd a botod és ereggy Isten hirével. Nem való vagy közénk.

A csavargó kinyujtotta maga elé a karját.

— Hajtsd be! — mondta csöndesen.

A legény meghökkent, de nekiállt. Becsület dolga volt. De nem birt vele, pedig a legerősebb volt a faluban, első legény Győzködött, lihegett és káromkodott az egyszál karon.

— Hallod! — mondta lihegve. — Az angyalát!

Ekkor a csavargó derékon kapta, egyet pöndöritett rajta, balkarjára fektette s jobbjával hármat, nem keményet, csak ugy, barátságosan fenyitőt, mint a gyerekeknek szokás, rávert a legény alfelére. Aztán letette, kezet fogott vele és visszament az istállóba.

Most bent a sötét, párás melegben lágy, puha, fonódó és suttogó, mint a nyirfahajtás, fojtottan beszél:

— Én csavargó vagyok, nagyon rossz csavargó. Évek óta vándorlok, a madarak, a fák, a füvek a barátaim csak, nem követ senki és senki nem jön velem. Magányos vagyok és futok, mint az eldobott kő!

— Nem bánom, akárki vagy!

— De most vége van! A hajad a szivemre hurkolódott és a szemem nem tudom elforditani rólad. Most legyőztél és én feleségül veszlek, Zsizsike, Zsónem nyultak a borospoháthoz, kal Megállapodom. Dolgozom érted. Szántok, vetek, fáradok, mint a többi ember. Ne félj, nem vagyok egészen koldus én se. Otthon van pár hold földünk, ami az enyém lesz. Tehén, egy ló. Kevés bizony, de erős vagyok és még soha senkit igy nem szerettem ...

De sokszor elmondta életében sok leánynak, de most érezte, hogy ez más, komoly, végleges. Boldog volt, hálás, forró, szerelmes szeretett volna énekelni de nem lehetett az éjszakában s igy csak suttogott, az ujjait csókolta a lánynak:

— Kis hüvelyke kis mutatócska, kis kicsinyke ...

Az állatok ropogtatták a szénát s közben csodálkozva felfigyeltek. Mi az? Ni csak, a gazda barnaszemü lánya ott a sarokban, a sötét alatt, boldogan, elfojtott suttogással nevet Nevet, ugy nevet, mintha fürdene.

•

A tél gyönyörü szép volt. Korán hullott a hó és tartott, megfagyott a teteje s megőrizte szinén az éhes verebek csillagforma lábnyomait. A kukoricaágason, a sárga csövek között cinkék tornásztak, a kakasok kukorékolása kilométerekre elhallatszott, a nyulak belopakodtak a kertek aljába, megrágták a fiatal fák törzseit s az istállóban meghiztak a pihenő állatok Pedig sokat csellengett a szolgalegény éjjelente; az idetévedt csavargó esténként gyakran mondta neki:

— Elmehetsz ma, ha akarsz, majd vigyázok én magam a jószágra.

Tiszta volt a két kék szeme s a szolgalegény barátsággal belemosolygott. Ő is fiatal volt s őt is várták. És sejtette itt a titkot.

— Vigyázz — mondta — én elmegyek, de barátod vagyok s a biró, vigyázz, mégis csak — irgalmatlan ember.

A csavargó hosszan nézte a gyerekembert, megveregette az arcát s pénzt adott neki, hiszen most keresett.

— Egy-két ital bort igyál meg hát a szerencsémre —mondotta.

Szénát vetett az állatoknak és várt.

Soha még ilyen rendben nem volt a háztájék, mint most. Az ekék megtakaritva, lapjuk beolajozva, a kocsik megkenve, a szerszámok megélesitve, istálló ól, pajta, padlás tiszta, a pincében válogatva a krumpli, a tetők megfoltozva náddal, a vetőgép átjavitva: a csavargó mindent megcsinál. Kijavitja a téglahijjas uccai lépcsőket, a kurta uj tengelyfát farag, a lovak körmét olajozza, a marhákat megvakarja, mossa, keni a tőgyüket a fagy ellen. Esténként kukoricát morzsolnak a konyhában, mig a téglatüzhelyben pattog a fa s most a téli szélről énekel:

Beretvaélen jár a szél,
Kéménybe huppan szárnyra kél
Hóval szitálja vén fejit,
No, vén csavargó, fagyj meg itt!

De kinéz az ablakon a hótól fedett világra s mosolyog. Nem fagy meg a vén csavargó! Nem ám! Meleg kunyhóban ül, kukoricát morzsol és lányra néz. És a lány csöndes meghajlással szedi össze a szertehullott szemeket. Nézi és egyszer azt mondja, maga elé, de a birónak:

— Nem vagyok ám én se egész nyomorult. Otthon valami kis földünk nekünk is akad.

Curran a hangja. A biró:

— Nono.

Csöndi van, csak a tengerisze mek pattognak bele a zsomporokba. A szive tele van érzéssel, csupa vonzalom és szeretet s mesél. Miket mesél? A kóborlásait! Hogy milyen hangja van a tölgynek, a bükknek, a boróka és a mogyoróbokoruak. Bizony. A vén tölgy azt mondja mindig: korona, korona, mivel hogy olyan szép koronája van. Nem lehet megsérteni. A fiatal cser azonban: pengét, pengét, mert valóban olyan, mint egy hetyke gróf, mindjárt pengét követel. Ahogy a szél egy kicsit meglegyinti, már rögtön penge után kiabál. A boróka meg csak alattomosan sziszegi: szurom, szurom. Hanem szur is, ha igy télen, mikor havasak az ágai, bogyók után matat közütük a csavargó keze. De hogy megszurja a zsivány. Sziszeg, mint a kigyó! A mogyoróbokor azonban azt mondja tavasszal. rejtem, rejtem. S valóban rejti is a csavargót, betakarja az ágaival, nagy leveleivel suttog neki, hüsiti, altatja s az ágakról a zöld, tojásdad kis éretlen gyümölcs ugy néz naivan és bizakodva az alatta fekvő csavargóra, mint egy kedves, meghatott leányszem.

Itt a lányra néz s az alázatosan lehajtja előtte a fejét. Kevés vártatva felállnak, köszönnek, elbucsuznak és kiki megy a maga helyére feküdni. De nem tud aludni senki. A lány fejét égeti a párna s az öreg biró magában gondolkozik. Nem tudni, min, de egyszer csak hangosan mondja:

— Rendes legény ez!

A lány megreszket és az anyja felel a másik ágyból, már sok gondolat után.

— Ahogy maga akarja. Lehet hogy...

Elhalgat és nem mondja ki. Tiszta, csöndes emberek. A szobában motoz a sötét. De a legény se alszik. Nem. A láda előtt ül az istállóban és a pislogó mécs mellett levelet ir haza. Édes szüléim! És megir mindent. Lesz öröm otthon, hogy felváltja a csavargást otthonnal és megállapodik! Másnap el küldi a levelet s a hét végén meg is jön öreg, pöttyenő betükkel a válasz, hogy az anyja sir örömében azóta is, hogy ember lesz a fia. "Hazajöjjetek!"

Ezután ugy élnek, mint egy álomban. Még nem esett szó a szülők és a legény között, de már a legény sokat ül a konyhán, bent-bentmarasztalják ebédre és jó falatokat kap. Az öregasszony rá-ránéz és megkönnyesedik a szeme. Ejnye, ez az átkozott füst! Meg kell sároztatni a tüzhelyet! A fiatalok összenéznek s olyan boldogok, mint a gyermek.

•

Igy éli át a telet a biróéknál vőlegénységben. Élete legszebb korszaka. A február ragyogó szép, havas és hideg, a fák telve zuzmarával, mint a tündérkert, álombeli diszlet egy halhatatlan zene köré s még március közepén is fagy szoritja csontkeményen a hó alatt a földet. Az ég egyetlen fagyos, szürke lepedő s a felhők magasan fogják a napot. A gazdák borusak, jajgatók, dühösek és káromkodnak, hogy nem takarodik el a hó és nem lehet megkezdeni a tavaszi munkákat. Ekék, boronák, minden készen már, csak még a tél nem akar mozdulni semerre.

Egyik nap azonban, éppen az istállóajtót csukta be és vacsorázni indult a konyhába s legény, este volt s pillanat alatt egész alacsonyra zuhantak le a felhők, csaknem leverték a kéményeket. Lehet, hogy ez jelentett valamit, de nem is gondolt rá, csak bement és beszélgetett. Mire visszajött, kilenc óra tájt volt érezte, hogy puha a lába alatt a hó.

— Aligha meg nem enyhül — mondta magában, levetkezett és bebujt a pokrócok alá. Az állatok is aligha meg nem éreztek valamit a készülő változásból, mert erősen fujtak és nyugtalanul fészkelődtek helyeiken az almon. De még más semmi sem mutatott jelet.

Tizóra tájt azonban megjött a szél, s ott orgonált, vonitott, sirt az istálló körül. Tépte az apró ablakot és rázta az ajtót. Az állatok felneszeltek és egymásután ugráltak fel a jászlak előtt. A méncsikó ketrecében rázta a fejét és dobogott. A legény azonban nem vett észre semmit, mert aludt. Lehet, hogy az esküvőjén járt, mert csöndesen lélegzett s halk hangok jöttek a torkából. De tizenegy óra tájt megindult az eső és verte szakadatlanul a tetőt. Éjfélutánra vizözön lett belőle, itt pléhföldél volt a szomszédos magtártetőn s zugott, pergett, mint a dob. Az ereszről ömlött a viz, mintha sajtárral öntenék. A szél feszegette az ajtót és különös hangokat adott. Az állatok bőre reszketett és kifelé neszeltek.

A legény most fölébredt, mert azt álmodta, hogy egy messziről jött, idegen kutya kapar az istálló ajtaján és kér bebocsájtást. Gyufát huzott el, meggyujtotta a mécset s a gyenge fényben látta, hogy az állatok háta ivben feszül, farkuk meredten áll és táguló orriyukkal kifelé figyelnek.

— Bimbó! — mondta csöndesen. S a méncsikónak: — Semjén!

De nem nyugodtak el. Akkor felugrott, kitárta az ajtót s kilépett. Fekete volt a világ, mély, megmozdult és a szél bömbölésétől hangos. A hónak nyoma se volt, egy-két óra alatt eltünt az eső ereje alatt. Szétfoszlott; vége volt a télnek. A szél betört az inge alá és arcába vágta az esőt. Halotta, vagy sejtette, hogy a falun tul zeng az erdő és összecsattognak a meztelen ágak. S az az érzése volt, mintha az a messziről jött idegen kutya, melyről az előbb álmodott, már valahol futva, messzire futva, az erdő alatt csaholna. Ismerősen csaholt. Bement, lefeküdt s akkor megint ugy tetszett, mintha az ajtón kaparna, kiment, hallgatózott s akkor már az erdő alatt csaholt. Hivta.

Megreszketett, a szive összeszorult, könnyes lett a szeme s abban a pillanatban tudta már, hogy vége mindennek: menni kell. A ház ablakára nézett és iszonyu fájdalom fogta meg.

— Erzsi! — kapaszkodott.

De a szél pikulált a fülébe:

— Huüf, csavargó, violá, violá!

S az arcát telecsapta esővel.

Hát begörbült, mint az állatoké, bőre reszketett s az orra nyers, vérbe rontó szimatott kapott. Megrándult s ugy érezte, mintha leesett volna róla egy fehér, meleg palást. Bement, leült az ágya szélére, összezsugorodott és sirt. Keservesen. De az izmaiban remegni kezdett az izmok külön lelke.

— Nem megyek! — fogta ösz sze az öklét, hogy csaknem meg repedt! — Nem megyek!

De nem aludt egy szemhunyást s ezótától ugy járt, sápadtan és gondverten, mint akiből kilopták a lelket. Öt napig zengett az eső s beszoritva a házba, csaknem szétpattant. Fuldoklott és kinlódott. A lány az első pillanatban észrevette. Próbálta szép szóval és próbálta durcával, de a szép szóra szomoru nézést, a durcára fogcsikorgatást kapott, vagy kiment a legény s tehetetlen kinjában addig feszitette álltában izmait, mig a feje föl nem jajgatott rá.

Ötöd nap kisütött melegen a nap, szinte rikkantott a fény s egy hét alatt szántásra száradt a föld. Akkor iszonyu erővel nekiindult a tavaszi alá szántani s ugy nyomta az ekét, hogy az ökrök majd megszakadtak a tehertől. Reggeltől estig lihegve dolgozott nem akart menni győzködött magával. Senkihez nem szólt, csak égett belül és bereteszélte az istállóajtót. Egy este azonban támasztotta az ajtófélfát, mikor a lány arra jött és megállt előtte. Sokáig nézett rá.

— Mihály — mondta neki roppant nagy szeretettel, mert ez volt a csavargó neve.

Az ránézett és a szeme olyan szomoru volt, mint a tó, amelybe belefulladt valaki, holott pedig a tó nem akarta.

— Most — mondta csöndesen — az erdőkben már serked a fü. Egy éjszaka kinő ...